

Élőnyelvi terepgyakorlat – a nyelvi adattól az emberi lélekig

Hallgatói beszámoló

MA másodéves nyelvész és irodalmár hallgatóként egyaránt örömmel indultunk nyelvjárást gyűjteni Gréczi-Zsoldos Enikő tanárnővel annak a ténynek a tudatában, hogy immár nem az egyetem falai között szívjuk magunkba a tudást, hanem valós adatközlőktől valós nyelvi adatokat hallhatunk és rögzíthetünk. Így érthető tehát, hogy terepgyakorlatunk legnagyobb izgalommal várt része az interjúkészítés volt. Fülekre érkezve kétségünk sem volt afelől, hogy jó helyen járunk, hiszen még a nyelvjárásokra kevésbé érzékeny fülű, nem magyar szakot végző átlagember is felfigyelhet a helyiek szép palóc nyelvjárására. Fülel a jelenlegi határtól mintegy 15 km-re fekvő, kies dombok övezte város, Nógrád vármegye egykori központja. A helyi Magyar Ház adott otthont beszélgetésünknek.

Miután – a szerencsének is köszönhetően – az összes adatközlőnk megérkezett, beszélgetni kezdtünk velük. Négy különböző sors, négy eltérő világ elevenedett meg előttünk a szép palóc illabiális *a* hangok, egy-két archaikus vagy szlovák szó közbevetésével tarkított nyelvjárásban. Feszült figyelemmel igyekeztünk minden egyes nyelvjárási hangot, még sosem hallott tájszót, szófordulatot eszünkbe vésni – bár a technika vívmányának köszönhetően diktafonon is rögzítettük beszélgetésünket. Nemcsak az ízes beszéd, hanem interjúalanyaink lenyűgöző személyisége, vendégszeretete és közvetlensége is nagy hatást tett ránk. A felvétel egy részletét az érdeklődő olvasó is letöltheti és meghallgathatja (MP3 formátum).

Az interjú végén úgy éreztük magunkat, mint a színházi előadás nézői, miután legördül a függöny: mindannyian a beszélgetés hatása alá kerültünk. A nyugdíjas vasutas, a szomszéd faluban élő tanítónő, a helyi iskola tanára és a fiatal anyuka néha egymás szavába vágva, néha tréfásan, máskor szomorú-komolyan osztották meg velünk gondolataikat magyarságtudatukról, hétköznapjaikról, történelemszemléletükről, nyelvhasználatukról, a szlovák oktatási rendszerről és hagyományos ételeikről. A nyelvjárásgyűjtés után még maradt időnk ismerkedni a környékkel, a helyi, hagyományos ízvilággal és a régmúlt korokból fennmaradt emlékekkel. Elsőként a füleki vár történetébe és egykori lakóinak életébe nyerhettünk bepillantást,

majd a somoskői és a salgói várba is ellátogattunk. Az alábbi képeken a somoskői vár alatt, a Petőfi-kunyhónál merengünk a régmúlton és a mán.

Néhol az erős várfalak helyett már csak elhagyott kődarabok jelzik az egykori büszke építmények helyét, mégis ahogy ott jártunk, a kövek megelevenedtek és mesélni kezdtek. Elképzeltük, hogyan élhettek ott elődeink. Gondoltunk a mindennapi életre, a várban megélt reggelikre, beszélgetésekre, egy-egy lopott csókra, az estélyekre és a csatákra, az ott elhunytakra. A várak minden pontja beszédesnek bizonyult.

Mikor elindultunk Miskolcra, a nyelvjárásgyűjtés fogalmát az adatok felvételével azonosítottuk, de a gyakorlatban kiderült, hogy ennél sokkal többet jelent ez a szó. A lelkek találkozását.

A krónikások: Kapusi Angéla, Putz Orsolya, Rostás Édua